

N:o 138.

Af herr **C. Gethe**, om *skrifvelse till Kongl. Maj:t rörande tilllägg till lagen angående tillsyn å vissa så kallade folkbanker m. m. den 29 juli 1892.*

Ehuru lagstiftningen numera ganska fullständigt må anses hafva blifvit ordnad så väl rörande enskilda sedelutgifvande banker som aktiebolagsbanker och sparbanker, vill det dock synas som om det slags banker, nemligen en del så kallade folkbanker och dermed jemförliga penningeinträttningar med sparbanksrörelse, tarfvade några ytterligare tillägg till derom gällande bestämmelser. Den mindre lag, som i sammanhang med den nya sparbankslagen antogs angående tillsyn å vissa så kallade folkbanker och med folkbanker jemförliga penningeinträttningar samt sedermera den 29 juli 1892 blef utfärdad, innehåller endast bestämmelser om inspektion af rörelsen genom Konungens befallningshafvande; om skyldighet för banken att årligen inlemna dels till nämnda myndighet revisionsberättelse m. m. och dels en månad efter bokslutets upprättande till statistiska centralbyrån redogörelse för sistlidet års rörelse; om skyldighet att upprätta bokslut för kalenderår, fullständigt utvisande penningeinträttningens ställning, med rätt för Konungens befallningshafvande att meddela föreskrift om sättet för böckernas förande och afslutande; om rätt för sistnämnda myndighet att förelägga styrelsen fullgörande af hvad denna lag och gällande reglemente föreskrifver och dervid förelägga vite samt dertill fälla; och slutligen om rätt vid visst fall för samma myndighet att förordna om bankens ställande under utredning.

I denna lag saknas sålunda en del för de öfriga bankinträttningarna gällande föreskrifter, hvilka icke oväsentligt synas kunna bidraga till trygg-

het för den penningeinsättande allmänheten. Ehuru det icke uttryckligen säges i lagen, att delegarne i hvarje under densamma lydande bankinrättning äro solidariskt ansvarige, lär sådant emellertid framgå deraf, att de så kallade folkbanker, som icke äro bankaktiebolag, äro detta. Nu är dels för de icke solidariska bankaktiebolagen i lagen af den 19 oktober 1886 § 8 föreskrifvet, att särskild registerbok skall föras öfver samtliga bolagsmän och deras innehafvande aktier, hvilken bok skall vara för en hvar, som önskar deraf taga kännedom, tillgänglig på de tider banken hålles öppen för allmänheten, och dels för de solidariska sedelutgifvande bankerna i § 7 af lagen den 12 juni 1874 enahanda föreskrift gällande. En sådan föreskrift synes, minst sagdt, vara lika behöflig för folkbanker och dermed jemförliga penningeinrättningar.

Ej heller finnas för dessa sistnämnda någon föreskrift om obligatorisk afsättning till reservfond och om denna fonds användande, hvilket torde vara en icke oväsentlig brist, i betraktande deraf, att en del sådana banker finnas med föga betydande grundfonder i förhållande till rörelsens omfång. Såsom af nedannämnda här bilagda tablå inhemtas, synas likväl vederbörande i nu befintliga banker af denna kategori hafva insett detta, så att reservfonder finnas i samtliga dessa banker; men någon skyldighet der-till saknas emellertid.

Hvarken bankaktiebolagen eller de sedelutgifvande bankerna ega rätt förvärfva egna aktiebref eller mottaga sådana till säkerhet för försträckning; detta kan alldeles obehindradt ske i de här ifrågavarande bankinrättningarna, och jag känner åtminstone en sådan bank, der lottbrefven eller, som de der kallas, delaktighetsbrefven, i ganska stor utsträckning begagnas såsom hypotek för lån i samma bank, der motsvarande valutor likväl utgöra just sjelfva grundfonden, som ju genom ett sådant tillväggångssätt blir delvis illusorisk.

Då emellertid, såsom af här bilagda, från statistiska centralbyrån erhållna uppgifter öfver de vid 1894 års slut befintliga folkbanker och dermed jemförliga, till denna kategori öfvergångna f. d. sparbanker kan inhemtas, mer än hälften af inlånade medel utgöres af sparkasseinsättningar, kan ock ifrågasättas, huruvida icke äfven på dessa banker, oaktadt de äro solidariska, borde tillämpas föreskrifterna i sparbankslagen om förbud för styrelse och tjänstemän att ingå i låneförbindelser till banken af annan beskaffenhet än den i sistnämnda lag tillåtna.

I sammanhang härmed torde böra påpekas, att då af bestämmelsen i § 1 af lagen om vissa s. k. folkbanker m. fl. framgår, att lagen icke är tillämplig på sådana eljest dermed likartade penningeinrättningar, som hafva af Konungen stadfäst reglemente, deraf blifvit en följd, att sådana inrätt-

ningar finnas, som icke lära vara underkastade något slags offentlig kontroll; de torde emellertid vara ytterst få; två sådana äro dock, så vidt jag kunnat inhemta, kända, nemligen Vesterviks sparkassa, såsom den numera benämnes, och Kalmar lifränte- och besparingsanstalt, som den förra utslutande och den senare till rätt betydlig utsträckning drifva sparbanksrörelse, men icke lära hafva skyldighet att hvarken till kongl. finansdepartementet eller statistiska centralbyrån ingifva någon redogörelse för sin rörelse.

På grund af hvad jag sålunda haft äran anföra, får jag vördsamt hemställa,

att Riksdagen ville besluta i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t behagade taga under ompröfning, huruvida ej tillägg för betryggande af den penningeinsättande allmänhetens säkerhet borde göras till kongl. förordningen af den 29 juli 1892, angående vissa s. k. folkbanker och med folkbanker jemförliga penningeinträttningar, samt i så fall låta förelägga Riksdagen nådigt förslag härom.

Stockholm den 27 januari 1896.

Carl Gethe.

Tabellarisk bilaga till C. Gethes motion om tillägg till lagen om s. k. skulder och fonder

Folkbanker

F o l k b a n k	
<i>Östergötlands län:</i>	Motala folkbank
	Lysings härads folkbank
<i>Jönköpings län:</i>	Östra härads folkbank
	Stengårdshults pastorats folkbank ²⁾
	Eksjö folkbank
	Grenna folkbank
<i>Kronobergs län:</i>	Vexjö handverkarens m. fl:s förlagskassa
<i>Kalmar län:</i>	Högsby folkbank
	Oscarshamns folkbank
	Aspelunds besparingsbank
<i>Kristianstads län:</i>	Båstads folkbank
<i>Hallands län:</i>	Halmstads folkbank
<i>Elfsborgs län:</i>	Valbo härads folkbank
	Norra Kinds folkbank
	Svenljunga folkbank
<i>Örebro län:</i>	Örebro folkbank
	Hallsbergs folkbank
	Nora folkbank
	Fellingsbro folkbank
<i>Kopparbergs län:</i>	Folkärna folkbank
	Grytnäs och Avesta folkbank
<i>Gefleborgs län:</i>	Hudiksvalls folkbank
	Bergsjö folkbank
<i>Vesternorrlands län:</i>	Sundsvalls folkbank
<i>Norrbottnens län:</i>	Råneå folkbank
	Summa

Anmärkingar. ¹⁾ Deraf 28,500 kronor skuld till Lysings härads sparbank. — ²⁾ Under afveckling.
³⁾ Enligt revisionsberättelsen 2,000 kr. mera. ⁴⁾ Deraf uteslutne delegares fond 214 kronor 27 öre.

folkbanker och dermed jemförliga penningeinträttningar, utvisande dessa bankers vid 1894 års slut.

1894 ³¹/₁₂.

Skulder kronor å								Fonder kronor					
Sparkasse-räkning		Upp- och afskrifnings-räkning		Depositions-räkning		Andra räkningar		Grundfond		Reservfond		Depositions-medel	
63,954	65	51,210	—	734,229	—	113,444	96	52,013	22	35,000	—	29,775	14
624,409	47	2,715	—	18,350	—	2,256	03	68,700	—	¹⁾ 54,352	51	6,799	42
96,747	33	64,909	80	479,477	19	87,164	34	24,755	—	22,971	34	8,152	18
63,784	94	—	—	—	—	11,894	92	7,043	71	3,338	60	—	—
174,435	99	23,442	44	253,254	—	3,103	54	45,092	01	14,738	28	4,473	61
182,714	60	2,127	—	5,000	—	8,174	30	10,399	30	3,388	38	798	78
33,056	70	—	—	—	—	—	—	—	—	6,851	03	2,499	26
160,098	40	—	—	311,351	94	27,831	01	46,000	24	39,581	80	6,257	37
702,502	85	—	—	—	—	29,057	14	51,250	—	9,204	60	7,249	63
222,353	53	—	—	—	—	2,789	19	10,000	—	49,184	11	20	—
396,410	88	—	—	18,508	—	15,548	95	93,650	31	12,813	10	—	—
330,436	81	5,422	39	12,800	—	1,980	57	41,402	81	6,447	37	²⁾ 3,348	09
165,327	04	3,390	54	168,848	43	—	—	60,956	89	40,532	11	6,841	50
430,819	79	—	—	—	—	3,135	82	33,200	—	7,928	30	26,752	75
518,317	75	—	—	—	—	422	15	27,300	—	34,239	13	—	—
2,498,932	75	379,094	06	874,117	27	11,787	80	218,570	99	117,854	72	75,802	83
452,902	94	47,406	76	950,388	41	2,000	—	77,025	—	24,457	45	64,141	50
44,387	53	52,940	42	249,902	02	2,068	47	40,658	94	8,144	92	1,991	71
100,060	64	5,031	86	147,084	21	34,893	30	29,539	—	11,187	01	7,777	97
231,144	08	—	—	171,178	08	—	—	68,362	22	17,402	14	—	—
218,051	40	10,643	42	297,315	96	1,311	78	—	—	19,872	97	—	—
22,531	28	24,798	30	171,268	—	19,198	58	³⁾ 31,162	37	4,099	11	6,142	43
417,439	15	—	—	—	—	13,678	82	20,000	—	8,221	90	—	—
372,921	72	96,873	39	1,669,454	—	40,410	94	167,509	39	74,515	85	65,922	28
71,782	36	—	—	—	—	6,000	—	16,276	51	4,882	85	2,333	03
8,595,524	58	770,005	38	6,532,526	51	438,152	61	1,240,867	74	631,209	58	327,079	48

Räkenskaperna äro förda i löpande följd från 1 januari 1894, utan fullständigt bokslut den 31 december. —